

**Psikolojik Danışmanın Kişisel ve
Mesleki Yönleri
ve
Psikolojik Danışman Yeterlikleri**

Psikolojik Danışmanın Kişiliği ve Geçmiři

Psikolojik danışmanın kişilik özellikleri önemli midir? Neden?

- ▶ Psikolojik danışman;
- ▶ Olgunluk,
- ▶ Empati,
- ▶ Sıcaklık

Gibi temel kişilik özelliklerine sahip olmalıdır. Ayrıca;

- ▶ Özgeci olmalı,
- ▶ Kolay üzülmemeli,
- ▶ Hayal kırıklığına uğramamalıdır

Psikolojik Danışman Olmak için Olumsuz G d leyiciler

- ▶ İşlevsel olmayan motivasyon kaynakları;
  - ▶ **Duygusal stres**;  z lmemiŐ kişisel travmaları olan bireyler,
  - ▶ **Gözlemsel baŐa çıkma**; kendi anlamlı yaŐamlarına sahip olmaktansa yaŐamlarını diŐer kişiler üzerinden yaŐayan bireyler;
  - ▶ **Yalnızlık ve soyutlanma**; arkadaŐı olmayan ve psikolojik danışma deneyimleri aracılıŐıyla arkadaŐ arayan bireyler;
  - ▶ **G c isteği**; yaŐamlarında kendilerini tehdit altında ve g cs z hisseden ve diŐerlerini kontrol etme arayıŐında olan bireyler;
  - ▶ **Sevgi ihtiyaacı**; narsistik ve büyüklük hezeyanları olan ve bütün problemlerin sevgi ve sevecenlik ifadeleriyle  z lebileceĐine inanana bireyler;
  - ▶ **Dolaylı İsyan**;  z lmemiŐ öfkeleri olan ve düŐüncelerini ve duygularını danıŐanların tehditkar davranıŐları üzerinden dıŐa vuran kimseler

► Örnek Olay...

Roberta

Etkili Psikolojik Danışmanın Kişilik Özellikleri

- ▶ Merak ve meraklılık
- ▶ Dinleme becerisi
- ▶ Konuşmada rahatlık
- ▶ Empati ve anlayış
- ▶ Duygusal içgörü sahibi olma
- ▶ İçebakış
- ▶ Kendini inkar kapasitesi (kişisel ihtiyaçlarını kenara koyabilme yeteneği)
- ▶ Yakınlığa karşı tolerans
- ▶ Güç karşısında rahat olma
- ▶ Gülme Becerisi

Ayrıca;

- ▶ Entelektüel yeterlilik;
- ▶ Enerji;
- ▶ Esneklik;
- ▶ Destek;
- ▶ İyi niyet;
- ▶ Öz-farkındalık

► Örnek Olay...

Patricia

Bir Araştırma...

82 PDR öđrencisinin kariyer gelişim öyküleri incelendiđinde;

- ▶ İnsanlarla olma ve onları anlama isteği
- ▶ Kendilerini geliřtirmek
- ▶ Aile (özellikle baba) yönlendirmesi
- ▶ Öđretmen ve okul psikolojik danışmanının yönlendirmesi
- ▶ İş bulma kolaylığı
- ▶ Puanın PDR'ye yetmesi

gibi etmenlerin PDR seçmelerini etkilediđi göze çarpmaktadır.

(Korkut-Owen, 2018)

- Ayrıca aynı çalışmada öğrencilerin yaklaşık yarısının PDR okumaktan memnun olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar sizce ne anlama gelmektedir?

Bir Araştırma Daha 😊

431 PDR Öğrencisi ile yapılan araştırmaya göre;

- ▶ **Kadınların** mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin (farklıklara saygı, kişilerarası ilişkilerde özen, insanlara ve yardım etmeye yönelik olma, yaşama karşı olumlu tavır, kendinin farkında olma ve yeniliklere açık olma) daha fazla olduğu,
- ▶ **Sınıf düzeyi arttıkça** kişilerarası ilişkiler özen ve kendinin farkında olma özelliklerinin arttığı,
- ▶ Alanı **isteyerek ve planlayarak** seçenlerin kişisel eğilimlerinin (yeniliklere açıklık hariç) daha fazla olduğu görülmüştür.

(Korkut-Owen ve Tuzgöl-Dost, 2020)

Psikolojik Danışmanın Etkililiğini Sürdürmesi

► Tükenmişlik nedir?

- ▶ Bireyin duygusal ve fiziksel olarak bitkin düşerek işlevlerini anlamlı bir şekilde yerine getiremeyeceği noktaya geldiği aşamadır.
- ▶ Psikolojik danışmanların yaklaşık %39'u tükenmişlik yaşar.

Türkiye’de...

İzmir’de çalışan 120 psikolojik danışmanla yapılan çalışmaya göre;

- ▶ **İlköğretim** kurumlarında çalışanların, **ortaöğretim** kurumlarında çalışanlara göre ve
- ▶ **Ortaöğretim** kurumlarında çalışanların **RAM’da** çalışan psikolojik danışmanlara göre daha fazla duygusal tükenme yaşadığı ortaya çıkmıştır.
- ▶ 6-10 yıldır çalıştığını belirten psikolojik danışmanların 0-5 yıldır ve 11-15 yıldır çalıştığını belirten psikolojik danışmanlara oranla kişisel başarı düzeyi yüksek bulunmuştur.
- ▶ Psikolojik danışman olarak kendilerini yetersiz algıladıklarını ifade eden psikolojik danışmanların tükenmişlik yaşadıkları saptanmıştır.

(İkiz, 2010)

Erzurum’da çalışan 147 psikolojik danışmanla yapılan araştırmaya göre;

- ▶ “51 ve üstü yaş” grubunda bulunan psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeylerinin diğer tüm yaş gruplarına göre daha yüksek düzeyde olduğu,
- ▶ “0-1 yıllık mesleki kıdem”e sahip olan psikolojik danışmanların düşük kişisel başarı hissi düzeylerinin diğer mesleki kıdem gruplarına kıyasla anlamlı olarak farklılık gösterdiği,
- ▶ okul ortamından memnuniyet duymanın tükenmişlik üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır.

(Seçer, 2011)

Tükenmişliđi önlemek için;

- ▶ Sağlıklı bireylerle ortak olmak;
- ▶ Misyonu olan adanmış iş arkadaşları ve organizasyonlarla çalışmak,
- ▶ Psikolojik danışma kuramlarına mantıklı şekilde bağlanmak,
- ▶ Stresi azaltıcı egzersizlerde bulunmak;
- ▶ Çevresel stresörleri düzenlemek;
- ▶ Periyodik olarak PD rollerini, beklentileri ve inançları incelemek ve açıklamak;
- ▶ Bireysel terapiye gitmek;
- ▶ Serbest ve özel zaman yaratmak;
- ▶ Danışanlarla çalışılırken tarafsız endişe tavrını sürdürmek;
- ▶ Umudu kaybetmemek;

Sizi canlandıran veya hoşunuza giden neler
yapmaktasınız?

Psikolojik Danışmanın Mesleki Yönleri

- ▶ 1- Yardım etme becerisi
  - ▶ Profesyonel olmayan
  - ▶ paraprofesyonel
  - ▶ Profesyonel

Profesyonel

İnsana hizmet
çalışanlarının
genelci
yaklaşımı
benimsemesi

Profesyonel
olmayan

Psikolojik Danışmanların Yeterlilikleri

- ▶ Kişisel ve mesleki gelişim
- ▶ Çok kültürlü psikolojik danışma
- ▶ Sosyal adalet ve hak savunuculuğu
- ▶ Hesap verebilirlik
- ▶ Teknoloji kullanımı
- ▶ İşbirliği ve takım çalışması
- ▶ Araştırma
- ▶ Liderlik

Psikolojik Danışmanlar...

- ▶ Hizmet ettikleri ya da seçtikleri danışan kitlesinin ihtiyaçlarını karşılama konusunda tam olarak eğitilmiş ve kalifiye kişiler olmalıdır.
- ▶ Eğitimlerine, arka planlarına, ve uygulama ortamlarına uygun olan onay ve yetki belgelerini aktif olarak araştırmalı ve elde etmelidir.
- ▶ Profesyonel ve kişisel becerilerini ve uzmanlık alanlarındaki son ilerlemeleri yansıtacak bilgilerini sürekli yenileme ve tazeleme konusuna büyük önem vermelidirler.
- ▶ Meslekteki gelişmelerden haberdardır ve bu gelişmelere meslekteki bilgileri arttırmak için tasarlanmış araştırmalar yaparak ya da araştırmalara katılarak katkı yaparlar.
- ▶ Her düzeydeki ilgili profesyonel örgütlerin aktif birer katılımcı üyesidirler.
- ▶ Mesleğe ve psikolojik danışma uygulamaların ait olan yasal ve etik ilkelerin bilincindedir ve bu ilkelere bağlıdırlar.

Profesyonel Yardım Meslekleri

Amerika'da...

- ▶ Psikiyatrist
- ▶ Psikolog / Psikolojik Danışman
- ▶ Sosyal Çalışmacı

Türkiye'de ???

Psikolojik Danışman Eğitimi

- ▶ Dört yıllık lisans PDR Programı
- ▶ PDR Yüksek lisans programı, Aile ve Evlilik Danışmanlığı Tezli/Tezsiz Yüksek Lisans, Kariyer Danışmanlığı Tezsiz Yüksek Lisans
- ▶ PDR Doktora programı

Psikolojik Danışmanların Kimlikleşmesi

- ▶ Kontrol: Mesleğin uygulayıcısının periyodik olarak incelenmesidir.
- ▶ Sertifikalandırma
- ▶ Lisans Verme

Atıf Sistemleri

- ▶ Medikal Model = danışanlar sorunun nedenlerinden ve çözümünden sorumlu değil
- ▶ Ahlaki Model = danışanlar nedenlerden ve çözümden sorumludur.
- ▶ Telafi Modeli = danışanlar nedenden sorumlu değil çözümden sorumludur.
- ▶ Aydınlik Modeli = danışanlar nedenden sorumludur, çözümden değil

Psikolojik Danışma Sistemi

- ▶ 1- Gelişimsel/İyilik Hali Yaklaşımı:
  - ▶ Çözüm odaklı
  - ▶ Stres aşılama eğitimi (psiko-eğitim)
- ▶ 2- Medikal/Patolojik Model
  - ▶ İnsan doğasının medikal/patolojik modeli
  - ▶ DSM-ICD

DSM'nin Faydaları

- ▶ DSM sistemi, diğer yardım mesleklerinde evrensel olarak kullanılır ve psikolojik danışmanlar ve diğer ruh sağlığı uzmanları arasındaki genel iletişimin temellerini şekillendirir.
- ▶ DSM sistemi başka bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirilmesi gereken danışanın ruhsal stresindeki örüntüleri fark etmek veya kesin bir şekilde müdahale etmek için psikolojik danışmanlara yardım eder.
- ▶ DSM sistemi öğrenilerek, psikolojik danışmanlar hesaplanabilirlik, güvenilirlik, bir örnek kayıt tutma, bilgilendirilmiş müdahale planları araştırma ve nitelik güvencesini kapsar.

DSM'ye Eleştiriler

- ▶ Çok fazla tanı (eştanı)
- ▶ Kategoriye karşı boyutsal sınıflandırma
- ▶ Günlük kullanımdaki güvenilirliği
- ▶ Tanı kategorilerinin geçerliliği

Psikolojik Danışma Yaşam Boyu

- ▶ Sürekli Eğitim
- ▶ Süpervizyon
- ▶ Savunuculuk
- ▶ Toplu Dosya
- ▶ Sağlık Taşınabilirlik ve Sorumluluk Sigortası Yasası

Psikolojik Danışmanın Geleneksel Etkinlikleri;

- ▶ Bireyi tanıma
- ▶ Bireyle Psikolojik Danışma
- ▶ Grup Rehberliği ve Grupla Psikolojik Danışma
- ▶ Kariyer Danışması
- ▶ Yerleştirme ve İzleme
- ▶ Sevk Etme
- ▶ Konsültasyon
- ▶ Araştırma
- ▶ Değerlendirme ve Hesap Verilebilirlik
- ▶ Önleme

KAYNAKÇA

- ▶ Gladding, S. T. (2013). Psikolojik danışma: Kapsamlı bir meslek. Nobel Yayınları: Ankara
- ▶ Işık, T. (2020). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik. Pegem Akademi, Ankara
- ▶ İkiz, E. F. (2010). Psikolojik Danışmanların Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 11(2).
- ▶ Korkut-Owen, K. (2018). Psikolojik danışman adaylarının kariyer gelişim öyküleri. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 22-47.
- ▶ Korkut-Owen, F., & Tuzgöl-Dost, M. (2020). Psikolojik danışman adaylarının mesleğe ilişkin kişisel eğilimleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 83-110.
- ▶ Seçer, İ. (2011). Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Dergisi*.